

SECȚIA DE ETNOGRAFIE A COMPLEXULUI MUZEAL „IULIAN ANTONESCU” BACĂU – REPERE ÎN TIMP

Feodosia Rotaru

Primul post de muzeograf-etnograf a apărut în schema Muzeului de istorie și artă din Bacău în anul 1970. Actul de naștere al secției de etnografie poate fi considerat donația făcută în luna decembrie 1971 de preotul Vasile Heisu (1911-1971) din comuna Răcăciuni. Valoroasa donație cuprindea pe lângă cele 700 de piese de etnografie și artă populară și piese de arheologie, numismatică, artă feudală și carte veche românească. Obiectele, achiziționate sau primite ca donație de preotul colecționar din satele situate de o parte și de alta a Siretului mijlociu. Satele Orbeni, Pâncești, Răcăciuni, Parava, Valea Seacă și Corbasca, de unde provin piesele etnografice, alcătuiesc o microzonă etnografică mai puțin cercetată și nereprezentată în muzee până la data inaugurării expoziției. Pentru completarea tematicii, muzeograful Dorinel Ichim, angajat pe acest post începând din primăvara anului 1972, a efectuat cercetări de teren concretizate prin noi achiziții care au fost etalate în expoziția de la Răcăciuni. Preotul Vasile Heisu, ca un veritabil muzeograf, ne-a lăsat pe lângă registrul de colecție și fișe de evidență pentru fiecare piesă din colecție. Sunt informații care, fără strădania sa, ar fi fost pierdute pentru totdeauna.

Expoziția de artă populară „Colecția Vasile Heisu” a fost inaugurată la sfârșitul anului 1972 și este amplasată la parterul primăriei din comuna Răcăciuni. Spațiul de expunere cuprinde șase camere și un hol. Piesele sunt expuse în vitrine-nișă montate direct pe pereții sălilor. La vremea respectivă acest tip de expunere era des folosit întrucât el prezenta marele avantaj că piesele pot fi bine vizionate și conservate în perfectă stare. Tematica acestei expoziții a fost elaborată de un colectiv condus de dr. Georgeta Stoica, format din: Viorel Căpitanu, Lucia Stroeescu, Geta Romaniuc, Dorinel Ichim și Elena Bălăiță. La organizarea propriu-zisă a expoziției au lucrat muzeograful Dorinel Ichim, aflat la început de carieră, conservatoarea Elena Bălăiță și tâmplarul muzeului, Niculăiță Țirică.

În cele șapte încăperi destinate expoziției sunt prezentate costume populare și textile de interior cu care oamenii din zonă își împodobeau

locuințele la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Piese de port popular sunt grupate pe criteriul teritorial al provenienței. În cadrul fiecărei localități ele sunt grupate pe ansambluri de costume și în funcție de vechime, pentru a se putea urmări evoluția lor în timp. În afara pieselor care au fost prezentate în expoziție, un număr mare de obiecte provenind din această donație sunt conservate în depozitele muzeului sau au fost cuprinse în expoziția permanentă a secției de etnografie deschisă la Bacău în anul 2005.

În anii care au urmat muzeograful Dorinel Ichim a întreprins numeroase cercetări de teren soldate cu achiziționarea unui mare număr de piese etnografice care fac în prezent mândria colecției secției de etnografie. Atunci au fost achiziționate valoroase covoare confecționate de femeile din satele din Colinele Tutovei (în special din comunele Glăvănești și Podu Turcului), precum și scoarțe, lăicere și ștergare în special de pe valea Troțușului. Sunt piese vechi, lucrate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea. În același timp, au fost achiziționate piese de port popular, în special din categoria portului de sărbătoare, știut fiind că acestea, fiind purtate mai rar, au rezistat în lăzile de zestre ale înaintașilor. Cercetările sale, care au cuprins o largă arie tematică, mergând de la cunoașterea în profunzime a ocupațiilor și meșteșugurilor practicate, continuând cu studierea obiceiurilor și tradițiilor specifice zonelor etnografice ale județului Bacău, au fost finalizate prin publicarea a numeroase studii și articole apărute în diverse reviste de specialitate. Lista completă a studiilor și lucrărilor monografice publicate de acesta până în anul 2002 a apărut într-o biobibliografie redactată de un colectiv de specialiști ai Bibliotecii Județene „Costache Sturdza” Bacău, intitulată **Etnologul Dorinel Ichim**. Lucrarea a apărut sub coordonarea lui Viorel Savin la editura „Diagonal” din Bacău în anul 2002.

Din anul 1975 la Muzeul de istorie și artă din Bacău a apărut o nouă secție - Oficiul județean pentru patrimoniul cultural național. În schema de personal a fost inclus un post de muzeograf-etnograf care a fost ocupat, prin concurs, de Feodosia Rotaru.

Preocuparea de a îmbogăți cu noi exponate colecția secției de etnografie a fost o constantă în activitatea celor doi muzeografi chiar dacă pentru fiecare din ei erau și sarcini diferite, rezultate din apartenența la altă secție a muzeului. Au fost ani dificili înainte 1990, deoarece politica de achiziții a instituției era orientată mai puțin spre domeniul

etnografiei, fiindcă se considera că piesele care țineau de acest domeniu erau încă numeroase și puteau fi achiziționate și mai târziu. Cât de păguboasă a fost această politică realizăm și atunci, dar am realizat, mai acut, spre sfârșitul mileniului doi și la începutul mileniului trei, când, cu mari dificultăți, s-au putut achiziționa piese care lipseau din colecție. Mulți oameni și în special profesori din mediul rural au înțeles necesitatea existenței la muzeul din Bacău a unei colecții de etnografie și au donat acestuia o parte din obiectele adunate de ei pentru muzeele școlilor unde își desfășurau activitatea.

În anii 1977-1980 cea mai mare parte a pieselor achiziționate au fost piese de ceramică. La vremea respectivă județul Bacău era unul din județele în care exista un număr mare de centre de ceramică (nouă), cu un număr mare de olari. Achizițiile făcute atunci cuprind unelte și întreaga gamă de vase care era confecționată de meșterii olari băcăuani la acel moment. A fost acela un moment bine ales pentru aceste achiziții deoarece, în prezent, numărul centrelor de ceramică a scăzut la trei, iar numărul meșterilor care mai lucrează se poate număra pe degetele de la o mână.

O intensă activitate de colectare de material etnografic s-a desfășurat de către personalul de la compartimentul etnografie, ajutat în anumite momente și de muzeografil de la O.P.C.N. Bacău, în vederea alcătuirii unei colecții de piese din microzona Troțușului de munte. Colectivul coordonat de muzeograful Dorinel Ichim a reușit în timp record să constituie o colecție de peste 630 de piese, care au fost incluse în expoziția de etnografie de la Comănești. Tematica expoziției, alcătuită de Dorinel Ichim, prezenta caracteristicile etnografice ale microzonei Troțușului de munte. La pregătirea obiectelor care urmau a fi expuse, precum și la realizarea propriu-zisă a expoziției de etnografie, care s-a deschis în luna ianuarie a anului 1989, au mai lucrat conservatoarea Elena Bălăiță, restauratoarea Silvia Costache și muzeografa Steliana Roșu. Pentru realizarea expoziției au fost puse la dispoziție importante fonduri de către primăria orașului Comănești. Forța de lucru specializată, tâmplari – de la C.P.L.Comănești și maiștri școlari, a fost pusă la dispoziție tot de primărie.

Expoziția este etalată în șase săli și prezintă ocupațiile principale (agricultura și creșterea animalelor), ocupațiile secundare (vânătoarea și pescuitul), meșteșuguri (fierărit, dogărit, olărit, prelucrarea lemnului) și industria casnică țărănească. Ea mai cuprinde reconstituirea unei „odăi

de curat” cu toate elementele specifice zonei. Ultima încăpere prezintă o expoziție foto-documentară cu arhitectura populară din zona Trotuș. Expoziția, deschisă la parterul Palatului Ghica din Comănești, este și în prezent un important punct de atracție pentru cei care vizitează aceste meleaguri.

În anii care au premers revoluția, instituția noastră a organizat numeroase expoziții cu tematică etnografică. Dintre acestea amintim câteva: *Arta populară băcăuană* (Slănic-Moldova, 1975, cu ocazia Festivalului Slănicului), *Expoziția de artă populară băcăuană* (București, 1980, în cadrul activității „Prezențe culturale Băcăuane în capitală”), *Ceramica populară din județul Bacău* (Bacău, 1980, holul Muzeului de artă), *Expoziția de artă populară din județul Bydgoszcz-Polonia* (Bacău, 1985, Galeriile „Alfa”).

Din anul 1990 Complexul muzeal Județean Bacău s-a divizat și au luat naștere mai multe instituții muzeale. Acest fapt s-a produs din dorința ca fiecare muzeu să își poată administra mai bine fondurile și să se poată dezvolta. În acest context, una din instituțiile muzeale nou create a fost Muzeul județean de artă și etnografie Bacău. Acest nou muzeu avea în componența sa trei secții: artă, etnografie și O.P.C.N. Este pentru prima dată când secția de etnografie, condusă de Dorinel Ichim, apare ca secție de sine stătătoare, cu personal propriu, în schema instituției. Acest fapt a permis evoluția mai rapidă a secției spre un deziderat mai vechi – acela de a organiza la Bacău o expoziție de etnografie cu caracter permanent.

În primele momente și în entuziasmul general care cuprinsese întreaga țară după 1990, la nivelul Inspectoratului pentru Cultură al județului Bacău a apărut ideea construirii la Bacău sau într-una din comunele limitrofe (Mărgineni sau Hemeiushi) a unui muzeu al satului băcăuan. S-a propus atunci ca acesta să fie un muzeu viu, adică unul în arealul căruia să trăiască oameni, să lucreze meșteri populari pentru ca vizitatorii să vadă pe viu cum se realizează obiectele care populau lumea satului de odinioară. În acest context, Dorinel Ichim a realizat mai întâi o tematică pentru un muzeu de etnografie al județului Bacău (1990) și mai apoi o tematică pentru un muzeu al satului băcăuan care urma să fie amplasat în zona parcului Gherăiești din orașul Bacău (1991). Ambele tematici au rămas doar în faza de proiect, deoarece autoritățile județene nu au dispus de fonduri suficiente pentru că la Bacău erau demarate deja două mari proiecte pentru construirea unor noi sedii pentru muzeele de

istorie și de științele naturii. Până la obținerea unui spațiu și deschiderea unei expoziții permanente la Bacău aveau să mai treacă ani. Cu toate aceste neajunsuri, activitatea secției de etnografie a continuat pe noile coordonate impuse de noul context.

Au fost organizate noi expoziții temporare, unele din ele în colaborare cu alte instituții din Bacău sau din alte județe ale țării. Dintre aceste expoziții organizate în acești ani vom aminti câteva. În 1993, secția de etnografie a organizat la Centrul de Cultură „George Apostu” din Bacău, împreună cu Școala Populară de Artă Bacău, o expoziție intitulată *Arta prelucrării lemnului* și o alta intitulată *Vânătoarea tradițională*, deschisă la Piatra Neamț, în colaborare cu secția de etnografie a Complexului Muzeal Neamț.

În anul 1994 două din secțiile Muzeului de artă și etnografie, respectiv secția de patrimoniu și secția de etnografie, în colaborare cu Centrul județean de Creație Bacău, au organizat la sediul Galeriilor de Artă „Alfa” din Bacău expoziția cu tema *Ceramica populară din județul Bacău*. A fost o expoziție cu vânzare de produse ceramice și la vernisajul căreia au participat aproape toți meșterii olari care trăiau, la vremea respectivă, în județul Bacău. La vernisaj s-au făcut și demonstrații pentru ca publicul vizitator să vadă, pe viu, cum sunt modelate vasele de ceramică.

În același an, în colaborare cu Centrul județean de Creație Bacău, secția de etnografie de la Muzeul de Artă și Etnografie a organizat expoziția *Măști populare*. Expoziția a fost deschisă în luna mai în sala de expoziție de la Centrul de Cultură „George Apostu” și a fost însoțită, în plin anotimp de primăvară, de un spectacol susținut de formații folclorice din județul nostru.

Anul 1994 a fost și anul în care, la Bacău, s-a inaugurat prima expoziție permanentă de etnografie. Expoziția, cu titlul *Ștergare moldovenești*, realizată după o tematică elaborată de șeful secției, Dorinel Ichim, a funcționat timp de mai mulți ani într-un spațiu aflat pe strada Energiei, nr. 36. Era o expoziție de mici dimensiuni, căci și spațiul destinat ei era mic, fiind vorba de o singură încăpere. Expoziția prezenta ștergarul în toate ipostazele sale și anume ca piesă vestimentară a costumului popular femeiesc, ca piesă de decor folosită la împodobirea interiorului locuinței țărănești, precum și ca piesă de ceremonial folosită în momentele esențiale din ciclul vieții – naștere, nuntă, înmormântare, pomenirea morților. Fiind singura expoziție de profil din oraș, la aceea

dată ea a fost vizitată de un numeros public, în special din categoria publicului școlar.

În anul 1995, secția de etnografie de la Muzeul de Artă și Etnografie din Bacău a colaborat la organizarea unei expoziții de covoare organizată de colegii de la Muzeul județean Buzău. La organizarea acesteia au participat cu exponate și secțiile de profil ale muzeelor din Brăila, Ploiești și Râmnicu Sărat. Ea a fost itinerată apoi în toate orașele a căror muzee au participat la organizarea ei.

În toamna aceluiași an, 1995, la Bacău, s-a organizat o expoziție cu tema *Biserici de lemn din județul Bacău*. Expoziția, organizată în colaborare cu Inspectoratul pentru Cultură al județului Bacău, a fost însoțită și de o sesiune științifică cu același titlu. La organizarea expoziției, a cărei tematică a fost realizată de Dorinel Ichim, au colaborat secția de etnografie și secția de patrimoniu din cadrul Muzeului de Artă și Etnografie. La sesiunea științifică au participat numeroși muzeografi din diverse muzee ale țării care în decursul anilor au elaborat studii legate de tema enunțată. Pentru participanții la sesiunea științifică s-a organizat și o excursie de documentare care a cuprins vizitarea bisericilor monument de la Luncani și de la Scorțeni-Merișor, precum și a Centrului de Cultură Rosetti-Tescanu – George Enescu de la Tescani.

Din anul 1996 și până în anul 1999, la Bacău, a funcționat Muzeul Județean de Etnologie, creat prin strădania muzeografului Dorinel Ichim. Cu această ocazie, schema de personal a fost redimensionată, făcându-se noi angajări. Alături de custozi și de supraveghetori au apărut în schemă două noi posturi de restauratori pentru obiecte textile și obiecte din lemn. Aceste două posturi ocupate de atunci și până în prezent de Marta Simon și Mircea Butunoi. Ele adăugau la postul de restaurator ceramică și metal, ocupat de Silvia Costache. Ca sediu al muzeului nou creat a fost repartizată vechea clădire, în care a funcționat timp de mai mulți ani Muzeul de Istorie, situată în strada Nicolae Titulescu la nr. 23.

În octombrie 1996 la Bacău era inaugurat primul *muzeu de etnologie*. Expoziția vernisată acum era intitulată *Țesături de interior* și făcea un scurt excurs în evoluția sistemelor de țesut începând cu perioada primitivă și mergând până în zile noastre. Pe parcursul celor trei săli de expoziție puteau fi văzute unelte folosite la prelucrarea fibrelor textile de origine vegetală și a celor de origine animală. În expoziție au fost incluse o reconstituire după un război vertical dacic, cu fusaiole, un război de țesut orizontal, folosit la țesutul covoarelor și al lăicerelor,

precum și un război de țesut cergi. În ultima cameră, pe pereți erau etalate cele mai valoroase exemplare de covoare, lăicere și ștergere aflate în colecțiile muzeului. Ilustrația grafică, realizată pe panouri, amplasate în aceeași încăpere, reproducea elemente decorative stilizate, pe care meșterii populari le-au folosit din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre pentru a decora cele mai diverse categorii de obiecte (vase ceramice, obiecte din lemn, piese textile etc.). Scopul acestui mod de expunere era acela de a demonstra unitatea, dar și dăinuirea peste veacuri a unor motive decorative. La deschiderea oficială a expoziției *Țesături de interior* au participat numeroase personalități politice și culturale din județul Bacău, precum și cercetători și muzeografi din întreaga țară. Cu această ocazie s-a organizat și primul Simpozion Național de Etnologie găzduit de instituția nou creată.

Pe 23 aprilie 1998 la Muzeul de Etnologie s-a deschis o nouă expoziție permanentă, intitulată *Sf. Gheorghe- începutul anului pastoral la români*. Circuitul expoziției începea cu o prezentare generală referitoare la creșterea animalelor ca ocupație principală a poporului român și continua cu imagini din teren, schițe și obiecte specifice păstoritului. Piesele etalate proveneau în totalitate din achiziții realizate în localități din cele trei zone etnografice ale județului Bacău. Cu acest prilej a fost organizată o nouă sesiune de comunicări științifice la care au participat cercetători și muzeografi din întreaga țară.

Trebuie menționat că în primăvara anului 1999 Consiliul Județean Bacău a hotărât comasarea Muzeului de Etnologie Bacău cu Muzeul de Artă Bacău. Din această comasare a rezultat Muzeul Județean de Artă și Etnografie. Din acest moment vorbim iar de activitatea secției de etnografie din cadrul muzeului nou creat.

Instituția dispunea de o sală în care se organizau expoziții temporare. Sala a primit ulterior numele profesorului universitar ieșean Vasile Adăscăliței, un constant colaborator al muzeului. În această sală au fost organizate în decursul anilor mai multe expoziții tematice. Astfel, în lunile decembrie din anii 1999, 2000, 2001 și 2002 la Sala *Prof. Univ. Vasile Adăscăliței* au fost organizate expoziții intitulate *Obiceiuri băcăuane de iarnă*. În anii 1999, 2000, 2001, în Săptămâna Mare, s-au deschis expoziții intitulate *Obiceiuri de Paște*. În februarie 2002 în sala de expoziții temporare s-a deschis expoziția *Ceramica populară din județul Bacău*, pentru ca în luna aprilie 2002 să fie vernisată expoziția *Hristos a înviat*, iar în vara aceluiași an să fie deschisă expoziția

Prelucrarea artistică a lemnului. Tot în primăvara anului 2002 muzeul a colaborat la organizarea expoziției deschise la *Tabăra de copii* de la Valea Budului. Expoziția a fost organizată de Consiliul Județean Bacău în cinstea vizitei delegației regiunii Trentino din Italia.

În primăvara anului 2003, Consiliul Județean Bacău, în subordinea căruia se află muzeele din Bacău, a hotărât ca Muzeul Județean de Artă și Etnografie să se unească cu Muzeul Județean de Istorie „Iulian Antonescu”. Instituția nou creată a primit denumirea de Complexul Muzeal Județean „Iulian Antonescu” Bacău și a căpătat personalitate juridică din 1 mai 2003.

În luna mai, secția de etnografie a deschis la sediul Complexului din str. 9 Mai nr.7 o expoziție intitulată *Meșteșuguri populare tradiționale*, expoziție integrată într-un proiect mai mare finanțat și organizat sub directa îndrumare a Departamentului de integrare europeană din cadrul Consiliului Județean Bacău, cu ocazia manifestărilor intitulate *Bacăul salută Trentino*.

Din luna martie a anului 2004, ca urmare a pensionării șefului de secție Dorinel Ichim, conducerea secției de etnografie a încredințată Feodosiei Rotaru, iar din luna aprilie a aceluiași an postul de etnograf rămas vacant prin pensionarea domnului Dorinel Ichim a fost ocupat de Petru Iulian Bucur.

În mai 2004, la Centrul de Cultură și Artă „George Apostu” Bacău, secția de etnografie a organizat în cadrul Festivalului Internațional de Film Etnologic și Etnografic *Ethnos*, aflat la a X-a ediție, expoziția foto-documentară *Biserica de lemn – Nestemată de artă și spirit*.

În ședința din luna decembrie a anului 2003 consilierii din Consiliul Județean Bacău, în baza unui proiect de investiție, au aprobat alocarea sumei de 1 miliard 700 milioane lei vechi pentru amenajarea secției de etnografie, la etajul trei al Corpului A din clădirea Complexului Muzeal „Iulian Antonescu. În vara anului 2004, conservatorii și restauratorii au trecut la pregătirea pieselor textile și a pieselor din lemn care urmau a fi etalate în viitoarea expoziție permanentă. Au fost restaurate mai multe lăcере și covoare. Piese restaurate au fost apoi consolidate pe suport textil.

În același an piesele de etnografie au fost mutate în noi depozite aflate la subsolul sediului centra al muzeului. Până atunci piesele erau depozitate în mai multe locații, unele dintre ele mai puțin salubre. Piese au fost aranjate în trei depozite după cum urmează: depozitul de textile,

depozitul de piese din lemn, depozitul care include piese din metal și ceramică. În depozitul de piese textile, piesele de port popular (cămăși femeiești și cămăși bărbățești, poale, ițari, ștergare de cap) sunt depozitate în cutii din lemn. În fiecare cutie sunt puse maximum cinci exemplare, despărțite între ele prin hârtie de filtru. Catrințele, peștemanele, maramele de borangic sunt rulate pe carton. Covoarele și lăicerele sunt rulate pe cilindri din material plastic care sunt montați apoi pe un suport de mari dimensiuni construit din pal. Restul pieselor aflate în celelalte două depozite sunt aranjate pe rafturi metalice. Rafturile pe care sunt aranjate piesele au etichete cu numărul de inventar al pieselor depozitate.

În anul 2004, șefa secției de etnografie a alcătuit o primă variantă a tematicii expoziției permanente, intitulată *Din tezaurul etnografic și de artă populară al județului Bacău*. Tot acum, pe baza acestei tematicii, s-a organizat o licitație care viza găsirea unei firme care să proiecteze compartimentarea spațiului expozițional. Licitatia a fost câștigată de o firmă din București. Arhitectul care a realizat proiectul de compartimentare al spațiului a fost Dan Alexandru Popovici. A urmat organizarea de noi licitații pentru procurarea și montarea instalației de aer condiționat, pentru realizarea compartimentării spațiului cu pereți din gips-carton, pentru suplimentarea sistemului de iluminat al sălii cu spoturi de lumină dotați cu senzori de prezență și pentru montarea de jaluzele verticale. Trebuie menționat că, dacă compartimentarea spațiului a fost necesară pentru a putea etala piesele, instalația de aer condiționat era o necesitate din cauza efectului de seră creat de prezența sălii de expoziție la ultimul etaj al clădirii, precum și de faptul că, de jur împrejur, sala este înconjurată de geamuri mari care merg de la nivelul pardoselii până la nivelul plafonului. Tot din aceeași cauză a fost necesară și montarea jaluzelelor, știut fiind că prea multă lumină naturală dăunează pieselor de muzeu. Mobilierul, confecționat din lemn și pal melaminat, a fost proiectat și executat în întregime de restauratorul în lemn Mircea Butunoi.

În anii 2004-2005, la nivelul secției de etnografie s-au desfășurat, după cum am arătat deja, activități pregătitoare care să permită deschiderea expoziției permanente până la finele lui 2005. Pentru completarea tematicii, cu piese strict necesare și care nu existau în colecție, s-au făcut deplasări în teren, urmate de achiziții în valoare de aproape 100 milioane lei. Cu acești bani s-au cumpărat un număr

considerabil de piese între care menționăm: piese de mobilier, un strung de lemn, o stănoagă și un atelier de fierărie.

În anul 2005 a fost organizată o singură expoziție temporară, *Tradiție și continuitate în arta ceramicii*. Ea a fost organizată în colaborare cu secția de istorie din cadrul muzeului nostru. În același an, restauratorul de la secția de etnografie, Mircea Butunoi, ajutat și de colegi de la secția de istorie și de la compartimentul administrativ au montat, în timp record (aproximativ 3 săptămâni), o biserică din lemn, reconstituire a unei biserici din vremea domnitorului Ștefan cel Mare. Biserica, sfințită în octombrie 2005, cu ocazia desfășurării Simpozionului Național „Vasile Pârvan”, este amplasată în curtea Casei memoriale Nicu Enea.

La 1 Decembrie 2005, în prezența a numeroși invitați din țară, s-a vernisat, la Bacău, cea mai amplă expoziție permanentă de etnografie. La realizarea expoziției permanente a contribuit cu mult elan tot personalul secției (muzeografi – Feodosia Rotaru, Dionis Pușcuță, Iulian Bucur, Marta Simon; restauratori: Mircea Butunoi, Iulia Voinescu, Petru Voinescu; conservator – Nicoleta Albu; gestionari-custozi sală – Camelia Dârlău, Liliana Pavel, Viorica Băluță). Nu putem omite, aici, nici sprijinul de care ne-am bucurat permanent din partea conducerii instituției – director dr. Lăcrămioara Stratulat și contabil șef Maria Anton.

În expoziție, sunt etalate peste 650 de piese care acoperă tematic ocupațiile principale (agricultura și creșterea animalelor), ocupații secundare (albinăritul, vânătoarea și pescuitul), industria casnică țărănească (sector în care pe lângă uneltele folosite la prelucrarea fibrelor textile de natură vegetală și animală sunt expuse un război de țesut covoare, un război de țesut cergi și schema unei dârste dar și covoare, lăicere, ștergare de interior, precum și piese de port popular), meșteșuguri populare (olăritul, dogăritul, împletitul coșărcilor și al coșurilor, fierăritul și legat de acesta, potcovitul animalelor). Expoziția se continuă cu reconstituirea unui interior de casă țărănească cu obiecte provenind din zona etnografică Trotuș. Este vorba de o casă cu o cameră și o tindă rece care are și un șopru sub care sunt adăpostite o căruță, un plug, un jug și un harnașament pentru cai, etc. În tindă, am expus mai multe obiecte, adăpostite de regulă în casa țărănească iar mai nou, în anul acesta, 2007, am adăugat o morișcă cu care se făceau crupe pentru hrana animalelor.

Ultimul segment din expoziție este dedicat vieții spirituale a

oamenilor din satele județului Bacău. Știut fiind că, în lumea satului tradițional, prezența la biserică în zi de sărbătoare era o datorie a fiecărui membru al comunității, am destinat un spațiu în care am expus imagini cu lăcașuri de cult, monumente istorice din județul nostru, precum și piese de cult sau inventar bisericesc, care aparțin principalelor confesiuni ale religiei creștine: ortodoxia și catolicismul.

Expoziția se încheie cu prezentarea unor imagini și piese care fac parte din recuzita actanților obiceiurilor de iarnă. Expoziția este des vizitată atât de public din țară cât și de grupuri din străinătate care fac parte din delegații oficiale sau din grupuri organizate care vizitează orașul nostru.

În anul 2006, cu un nou muzeograf la secție, Liudmila Enescu, activitatea secției s-a diversificat întrucât aceasta a organizat numeroase activități de formare a unor deprinderi la elevii din clasele mici în vederea păstrării unor tradiții milenare. În acest sens amintim doar câteva activități care cuprind de regulă sute de elevi din școlile orașului: *Legendele Mărțișorului* (incluzând și îndrumări practice pentru confecționarea mărțișoarelor), *Sărbătoarea Paștelui la români* (simpozion și concurs de ouă încondeiate realizate de copii).

În lunile iunie-septembrie 2006, secția de etnografie a organizat o expoziție intitulată *Magia Africii*. Expoziția a fost organizată în colaborare cu Ambasada R.F. Nigeria și cu ambasada R. Arabe Egipt în țara noastră. La organizarea expoziției au participat cu exponate și colecționari particulari din Bacău.

În anul 2006 s-au alocat fonduri de către Consiliul Județean Bacău pentru amenajarea unei galerii de artă modernă într-o sală de expoziții aflată la parterul Complexului Muzeal. Galeria, beneficiind de un proiect interesant realizat de arhitectul E. Enache, a fost deschisă în octombrie 2006 și este cunoscută sub denumirea de *Galerie de artă contemporană*. La deschiderea galeriei, secția de etnografie, în colaborare cu filiala Uniunii Artiștilor Plastici din Bacău, condusă de pictorul Dionis Pușcuță, a organizat o expoziție de *Artă comparată*. În expoziție au stat aproape, într-o îngemănare venind din arhetipuri culturale străvechi, obiectul etnografic și opere de artă realizate de artiști contemporani băcăuani. La finele anului 2006, Galeria amintită a găzduit o nouă expoziție unde, de această dată, doar piesele de artă populară erau etalate pe simeze. Expoziția *Covoare moldovenești* a fost realizată în colaborare cu secțiile de etnografie ale Complexului „Moldova” Iași și ale Complexului

Muzeal Județean Neamț. Ambele expoziții au beneficiat de fonduri pentru tipărirea unor elegante cataloage.

În luna decembrie 2006, secția de istorie și secția de etnografie de la Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău au participat cu exponate în cadrul expoziției *La Roumanie en Limousin. Bacău d' hier à aujourd' hui*, organizată de Consiliul Județean Bacău la Limoge, în Franța, în perioada 7-22 decembrie 2006. La vernisajul expoziției au participat în jur de 200 de persoane, oficialități, oameni de cultură și artă din oraș, români stabiliți aici, precum și un numeros public.

Tot în luna decembrie 2006, s-a organizat, în colaborare cu școli din mediul rural, dar și cu școli din municipiu, un ciclu de manifestări intitulat *Datini și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou*.

Și în acest ultim an la secția de etnografie s-au făcut noi achiziții, zestrea secției crescând cu un număr de 135 de piese, încât, în prezent, numără 4002 piese (203 piese din metal, 902 piese din lemn, 630 piese ceramică, 915 piese textile, 650 piese diverse în Muzeul de la Comănești și 700 piese în Colecția „Preot Vasile Heisu” de la Răcăciuni).

În cele peste trei decenii, cercetările muzeografilor de la secție au fost prezentate la sesiuni științifice care au fost organizate de instituții de profil din țară și străinătate (D. Ichim) sau au fost publicate în revista *Carpica*, precum și în alte reviste aparținând unor instituții similare.

Rămâne ca în anii care vin să fie continuate cercetările de teren pentru depistarea unor noi piese care să poată fi achiziționate de instituția noastră, rămâne de cercetat fenomenul etnografic actual, diferit de cel din urmă cu cincizeci sau o sută de ani în urmă. Cei prezenți și cei ce vor veni după noi vor trebui să facă studii de etnografie urbană căci viața satului din viitor se va asemana cu siguranță tot mai mult cu viața orașului din prezent.

Le secteur d'ethnographie du Complexe de Musée „Iulian Antonescu” de Bacău – repères dans le temps

Résumé

L'auteur présente, chronologiquement, l'activité du secteur d'ethnographie du Complexe Muséal „Iulian Antonescu” de Bacău. Le commencement de ce secteur eut considérer la donation de la collection du prêtre V. Heisu. On énumère les lieux, les années importantes et les gens qui ont contribué à le développement du patrimoine ethnographique du musée. L'auteur mentionne les principales expositions organisées pendant les trois décennies d'activité. Toutes ces choses sont la base de l'activité du secteur d'ethnographie du Complexe Muséal „Iulian Antonescu” de Bacău.